

glavi nosijo črno čepico (kapo) s črnim pajčolanom. Okoli čela in sene je ovita bela rutica. Ako se na potu ali zunaj samostana, imajo še ogrnjen črno-rnjavi plašček, ki nekoliko čez polovico trupla prikriva. —

Gospodarske stvari.

Koristi jesenskega oranja.

Ako je le mogoče, naj gospodar svoje njive jeseni preorje. Koristilo mu bo pri sejatvi spomladi, rodovitnost zemlje pomnožilo in veselo upanje na dobro in obilno žetev povečalo. Sploh pa korist jesenskega oranja kažejo sledeči razlogi! — Oranje zemljo vzrahljava, kar jeno rodovitnost vselej pomnožuje, najbolj pa če se zemljišče preobrbe jesenski čas, preden začne iz zraka zemlji prihajati največ tistih snovi, ki so rastlinam potrebne, to pa v podobi rose, slane, deža in snega. Če je tedaj zemlja bila poprej preorana in vzrahljana, tako je ona najlepše pripravljena, da ove snovi dobro v se sprejema. Ob enem pa se prikaže tukaj še druga korist. Rosa, slana, dež in sneg pomagajo razne zemeljske tvarine, ki so tudi rastlinam potrebne, drobiti in razkrojevati tako, da jih poznej koreninice vsejanih rastlin veliko bolj lahko v sebe pijejo in srkajo in tako močno in veselo vsa setev napreduje. Jesensko oranje je pol gnojenja, pravijo skušeni kmetovalci. — Kdor jeseni svoje njive preorje, ta jim zatere največ plevela. V preorani zemlji pogine ves plevel, tisti, ki je po oranju do prvega snega pognal, kakor tudi tisti, ki se je že pred oranjem prikazal. Spomladna sejatev se vrže tedaj v čisto, brezplevelno zemljo, kar je že velik hasek. Jesensko oranje koristi posebno tam, kder imajo na njivah prav težko zemljo. Tukaj je namreč krušni oče, plug, ravno o pravem času težko grudo pretrgal in v zemljo vzrahljal, da jo pozimski mraz globoko prevzeti in rodovitno storiti zamore. Močna zima pa pripravlja rodovitne letine. Tudi nadležnim škodljivcem, ogrcem, črvom, mišim in drugemu mrčesu se po jesenskem oranju pride do živlega; pozimski mraz jih tem bolj gotovo stisne in uniči, čem globljeje v zemljo se mu je po jesenskem oranju pot odprla. — Razna korist jesenskega oranja se pokaže še celó posebno pri spomladni sejatvi. Mnogokrat se ne more orati, ker dolge zime nikoli konec biti neče, včasih pa sejati brani večer dež in plobe. In če te prenehajo, se vendar kmalu ne more s plugom na njive, ki so mehke, kakor kvas. Treba je zopet čakati in tako se sejatev močno zakasni. Temu prihaja vsaj nekoliko v okom jesensko oranje. Tukaj se v spomladi zemlja hitrej suši in pripušča sejanje in vlačenje z brano. Včasih so spomladi izredno sušne in tu pomaga zopet jesensko oranje, ker ono stori, da se njive prenašlo ne vsušijo in pozimske mokrote ne zgubijo. Zamore se tukaj

brž v spomladi iti sejati, vlačiti in valjati z dobrim upanjem, da ne bode zastoj.

Drugače pa je, kedar se spomladi brž za plugom suši; tukaj je seme rado zavrženo, če ne padne še o pravem času potrebne mokrote. Najbolj priporočuje se pa jesensko oranje tam, kder hočejo gospodarji svoje njive popraviti z globokim oranjem. Kajti globoko iz dna na njivino površje izorana zemlja je mrtva in nerodovitna, toda slana, dež, sneg in pozimski mraz jo do spomladi pretrese in rodovitno stori. To so glavni uzroki zakaj jesensko oranje skušeni kmetovalci hvalijo in priporočajo.

Jesenska jabelka. 8. Car Aleksander (Lukas VI. 3. a) Kaiser Alexander je eno naših največjih jabelk, ki ima svojo domovje na Ruskem; pa je že tudi po drugih deželah precej razširjeno. Veliki široki, ploščasti, proti muhi špičasti sad ima gladko, svetlo lupino; s prva zelenkasto-rumeno, pozneje bledo-rumeno barvo, ki je večidel z lepimi karmezinastimi progami prerisana. Belo meso je rahlo in je zelo prijetnega sladko vinsko dišavnega okusa. Zori konec oktobra in meseca novembra in trpi do januarja. Akoravno za mizni sad druge vrste, je car Aleksander najboljše jabelko za prodajo, za vkuhanje in sušenje. Krepko drevo vzraste visoko; rodi precej mlado že in hvaležno; zraven pa je malo občutljivo zoper vremenske nezgode. Kot velika sadna jabelčna sorta se močno priporočuje zlasti za sajenje ob mejah. 9. Marogasti jesenski kalvil (Lukas I. 3. b), Gestreifter Herbst-Calvill, je podoben marogastemu rudečemu jesenskemu kalvilu. Skoro kroglasto, bolj široko, kakor visoko jabelko je srednje velikosti; barva je zelenkasto-rumena, večkrat celó rumena. Celi sad je nenavadno marogast. Pri solnčna stran je precej temno-rudeče narisana. Meso ima skoro belo-rumeno, rahlo in mehko in je sladkovinskega, malo cimnetno dišavnega okusa. Zori navadno meseca septembra in trpi nekatero mesece. Drevo raste krepko in urno; ostane zdravo in ima k zemlji pripogujeno vejevje. Tudi za mrzle kraje trpežno in priporočila vredno drevo. 10. Langtonov nenavadnik (Lukas X. 2. a), Langton-Sondergleichen je veliko, lepo in pravilno zraščeno ploščasto, okroglo v vrsto rudečih rajnet spadajoče jabelko. Ima gladko leskečo lupino, in bledo rumeno, poznej citronam podobno barvo, ki je po celem površju lepo karmezinasto progasta in marmorirana. Meso je v sredini belo, pod lupino pa rudečkasto hladivnega vinsko kiselnog dišavnega okusa. Zori mesca oktobra. Sad trpi do januarja in se rabi le najbolj za jabelčnico. Drevo je lepe rasti in nad gladkim lepim deblom se širi lepa kroglasta krona. Lukas piše: da je omenjeno jabelko za gospodarstvo prav cenljiva sorta, ki se naj na mrzlih krajih sadi; ker rodi 2000' visoko nad morjem še prav okusen sad!

Dopisi.

M. Dobra maža za ranjena kopita. Vzame se 250 gramov precej na debelo stolčene brastove skorje ali namesto nje kake druge rastlinovine, ktera ima kaj čreslovine v sebi, kakor na primer vrbova skorja. Ta stolčena skorja se v 750 gramih vode tako dolgo kuha, da le več 250 gramov tekočine ostane. Na to se vse vkup skozi kar koli lepo precedi. Odcejena tekočina se potem v široki in globoki ponavi z 250 gramov lupljenega in na drobno zrezanega čebula pomeša in blizu pol ure kuha. Na to se 500 gramov svinjske maši pridene in tako dolgo to vse nad žerjavico ere, dokler maščoba nič več ne štrka, t. j. da se je vsa vlaga razpustila. Konečno se pa vse zopet skoz cunjico precedi in ostanki dobro iztisnejo. Z to mažo se zjutra in zvečer kopita z pomočjo kakega šopka dobro pomažejo. Seveda se morajo kopita prej dobro očediti. Večidel bode toliko maže zadosti, ranjena kopita ozdraviti. Če bi pa le ne bilo zadosti kakor pri zastaranih in trdovratnih ranah ali boleznih, se mora pa še enkrat toliko maže napraviti.

M. Kokošja jajca se dolgo ohranijo, če se vsame toliko šelaka, ali pečatnega voska in se v vinskem cvetu, spiritusu, raztopi, da postane redek firnež iz te zmesi. Z njim se jajca pomažejo in potem, ko so se posušila, v zaboj z rezanimi plevami ali z žaginjem napolnjen tako polože, da je tanki konec na vzdol obrnjen in da se jajce jajca ne dotika. Predno se jajce za kuho porabi, se šelakov firnež lahko odmiije in sicer z vinskem cvetom. Ta prevleka, ker je popolnoma zraku nepredorna in ker tedaj gnjiti popolnoma zabranuje, ima pred drugimi mnoge prednosti. Postavim pred laškim oljem. Zadnje je mnogo dražše in se tudi ne dajo lahko jajca z njim pomazana v zaboj vlaga, ker se olje po vlaganju obriše in tako svojega namena ne doseže. Škode, ktere jajca pretrpijo, ako se v apneno mleko vlagajo, so le predobro znane. Tako vložena jajca dobijo koj grd okus. A vendar jih še mnogi v apno vlagajo. Boljše je še vendar, ako se z tekočino pomažejo, ki se je napravila iz 1 dela natronovega vodenega stekla v 3 delih vode raztopljenega.

Dragi konji. Pri kralj. ogerskih državnih kobilarijah so mnogo konjev po dražbi predali in sicer precej drago. V Mezöhegyes-u so veljale 3letne žrebice po 474 fl., kobile po 398 fl., 2letne žrebice po 220 fl., enoletne 45 fl., vprežni konji po 390 fl., konji za ježanje 190 fl., kopljenici ali rezanecci 606 fl. V Kisber-u so za 4letne kobile dobili po 788 fl., v Babolni pa po 663 fl. Žrebci so veljali po 336 fl.

Sejmovi. 23. oktobra v Ribnici, v Dramljah; 24. okt. v Cirkovicah; 28. okt. v Cmureku, pri sv. Tomažu pri Velikinedelji, v Slov. Bistrici, na Muti, pri sv. Jurju na jaž. želez. in v Koprivnici.

Iz Konjic. (Domač umetnik. Gospodarske reči). Ne bom dragega prostora preveč jemal z obširnimi popisovanjem naprav in poprav pri cerkvi, ker so taki popisi za vnanje ljudi in bralce prav — dolgočasni, v čemur se konservativni časniki mnogokrat hudo pregrešujejo; le ob kratkem naj razglasim slovenskem svetu, da imamo v Mariboru izvrstnega orglarskega stavbarja in to je g. Mih. Krajnc, naš rojak. — Popravil je orgle v farni cerkvi v Konjicah v popolno zadovoljnost zvedencev. Predelal je umno ves znotranji stroj, prestavil klaviaturo spredej v sredino, vzdignil moč mehov in piščalke lepo vbral, vse tako vrlo in primeroma po nizki ceni, da ga smemo z dobro vestjo priporočati cerkvenim predstojništvom, ki si iščejo zanesljivega orglarskega stavbarja. Izučil se je g. Krajnc na Dunaju pri najboljšem mojstru, ter je imel priliko, ob veliki dunajski razstavi pregledovati in študirati orgle najboljših mojstrov, kar si je dobro v svoj in domovine svoje prid posnel. — Ta teden začne se pri nas trgateg, ki bo pri nekterih polovico, pri drugih komaj tretjino in še manj pridelka podala. Srečnejši so zagorci v Špitalski fari, ki imajo primeroma dobro trgateg. Cena lauskemu vinu vrti se okoli 80 fl. Turšica se je vkljub črvu (koruzini večji), o katerem nam je poslednji „Gosp.“ podučnih reči podal, precej dobro obnesla. Mauj se moremo hvalliti s krompirjem, ki je storil le v peščnatem svetu, v ilovici pa je deloma gnjil in prav droben prišel na dan. Velika napaka pri ljudeh je, da krompir prepogosto sadijo ter se kup kupa drži. Nasledek tega je, da se korenine dobro ne morejo razraščati, da so kupi preveč v senci, ter začinja krompir v mōčnih letih, kakoršno bilo je letos, tem prej gnjiti. Tudi tega vsi ne vedō, da ni dobro, ako se krompirjevo seme na gnojne cmoke pō jamah meče, ne da bi se z majhnim trudom gnojni ostanki po njivi skrbno v jamice zagrebali, s prstjo pokrivali in potem še le pō vrhu semenski krompir polagal. Ajdna je lepa in le po nekterih platēh jo je mraz nekoliko posmodil. Kruha bo torej, hvala Bogu, za denar pa ljudem silno huda gre. Ko bi pač vsi zastopniki „ljudstva“ vedli, kako da se ubogemu ljudstvu pri silnih davkih in plačilih godi, bi v prihodnjem zasedanju državnega zbora prav glasno gospodom ministrom rekli: „Gospodje, tako ne gre naprej, sicer je kmetski stan, kakor tudi obrtnijski kmalu popolnoma vničen, oslavljen je itak že tako, da ne more bolj biti! Treba je državno mašino bolj cenō napraviti!“

Iz Slovenjgraškega okraja. Akoravno so bile volitve novega zastopništva za Slovenjgraški okraj že 12. dne preteklega meseca končane, še vendar plemeniti g. Strobach, naš slavni c. k. okrajni glavar, do sedaj ni časa našel, poskrbeti, da bi se bil novi načelnik in odbor okrajnega